

natuurtoets

Quickscan natuurtoets uitbreidingslocatie Condor Carpets Hasselt

Beoordeling van effecten op beschermde soorten

Opdrachtgever

Condor Carpets

Status

Concept

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Quickscan natuurtoets uitbreidingslocatie Condor Carpets Hasselt

Subtitel

Beoordeling van effecten op beschermde soorten

Projectcode

Datum

Status

17-244

17 mei 2017

Concept

Auteur(s)

A. (Adriaan) de Gelder

Tweede lezer

I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever

Condor Carpets

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Gelder, A. de (2017). Quickscan natuurtoets uitbreidingslocatie Condor Carpets Hasselt. Beoordeling van effecten op beschermde soorten. Rapport 17-244. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	2
1.3 Leeswijzer	3
2. Toetsingskader en onderzoeksmethode	4
2.1 Wettelijk kader wet natuurbescherming	4
2.2 Onderzoeksmethode	4
3. Soortbescherming	6
3.1 Flora	6
3.2 Zoogdieren	6
3.3 Broedvogels	7
3.4 Amfibieën	8
3.5 Vissen	9
3.6 Overige soortgroepen	10
4. Geraadpleegde bronnen	11
Bijlage 1 – Grote modderkruiper	

Samenvatting

Aanleiding en voorgenomen ontwikkelingen

Condor Carpets is gevestigd op het bedrijventerrein Zwarte water in Hasselt. Het bedrijf wil uitbreiden richting de west- en zuidzijde, momenteel agrarisch gebied. Voor de uitbreiding van het bedrijf is een bestemmingswijziging aan de orde. Ecogroen heeft beoordeeld of het voornemen conflicteert met de wettelijke bescherming van soorten. Hiervoor heeft Ecogroen onderzocht of er (en zo ja, welke) beschermde natuurwaarden voorkomen in het plangebied. Ook is geadviseerd over eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

Beschermde soorten

- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aanwezig in het plangebied vanwege het ontbreken van bebouwing en bomen. Schade aan onmisbare vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen is niet te verwachten.
- Er worden geen vaste verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren verwacht in het plangebied. Wel zijn in het plangebied vaste verblijfplaatsen van diverse laag beschermde grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten.
- Broedvogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aangetroffen in het plangebied en worden hier gezien het karakter van het plangebied ook niet verwacht.
- In het plangebied zijn enkele algemeen voorkomende broedvogels van agrarisch land aangetroffen en of te verwachten zoals Kievit, Grutto, Wilde eend, Meerkoet en Graspieper.
- De sloten in en rondom het plangebied vormen suboptimaal leefgebied voor Grote modderkruiper. Daarnaast is de soort bekend uit de directe omgeving van het plangebied.
- In het plangebied zijn geen flora, amfibieën, reptielen en ongewervelden aangetroffen of te verwachten die bescherming genieten binnen de provincie Overijssel.

Advies

- Voorafgaand aan uitvoering van het voornemen dient gericht onderzoek uitgevoerd te worden naar het voorkomen van Grote modderkruiper. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek kan het noodzakelijk zijn om ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aan te vragen en dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden.
- Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren en verblijfplaatsen van laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt in voorliggende situatie automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of nesten of eieren van broedvogels worden beschadigd of vernield, ongeacht de datum.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Condor Carpets is gevestigd op het bedrijventerrein Zwarte water in Hasselt. Het bedrijf wil uitbreiden richting de west en zuidzijde, momenteel agrarisch gebied. Voor de uitbreiding van het bedrijf is een bestemmingswijziging aan de orde. Ecogroen heeft beoordeeld of het voornemen conflicteert met de wettelijke bescherming van soorten. Hiervoor heeft Ecogroen onderzocht of er (en zo ja, welke) beschermde natuurwaarden voorkomen in het plangebied. Ook is geadviseerd over eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

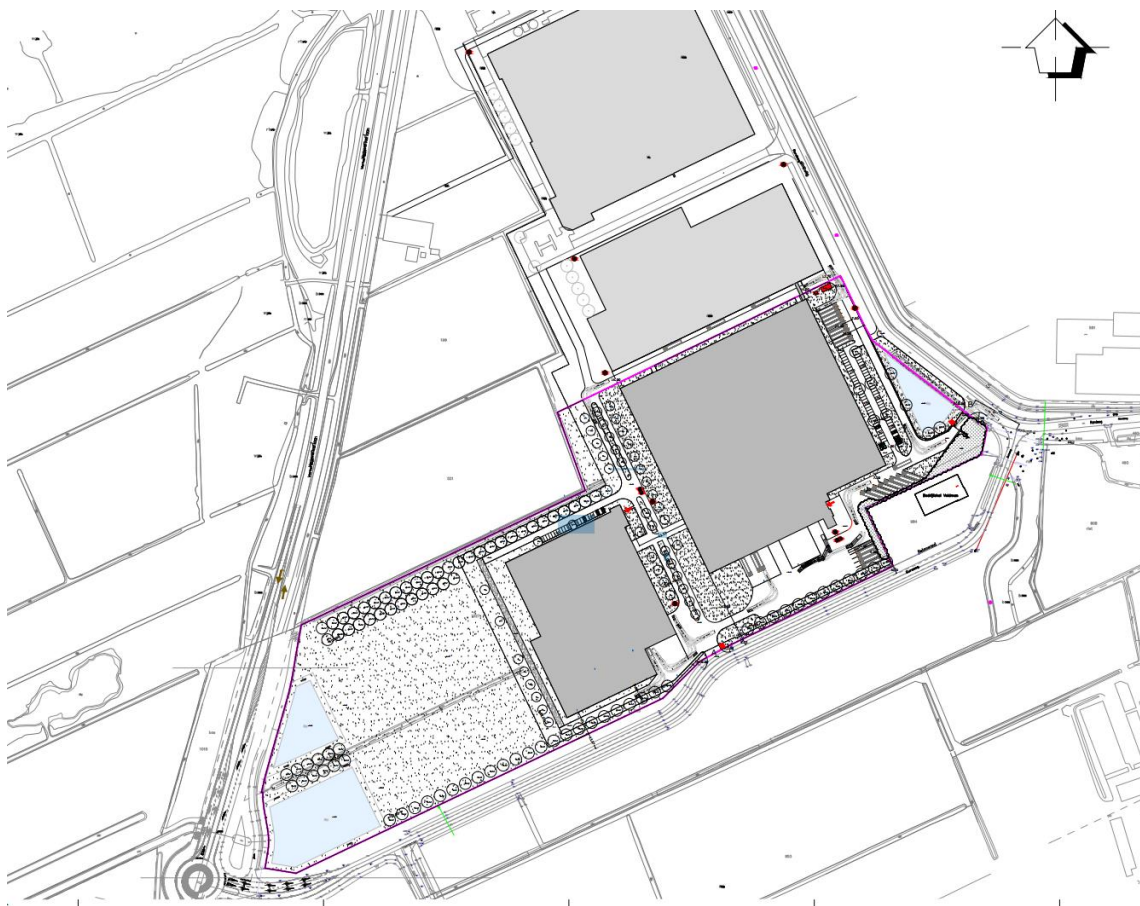

Figuur 1.1 Ligging van het plangebied (rood omlijnd). Bron luchtfoto: Bing Maps.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit grasland, met daartussen sloten gelegen. Ten noorden van het plangebied liggen al langer in gebruik zijnde fabriekshallen van Condor Carpets. Aangrenzend aan en ten zuiden van deze panden wordt de uitbreiding gerealiseerd. De uitbreiding bestaat uit de aanleg van twee panden met een totale vloeroppervlakte van 41211 m². Rond deze panden wordt verharding aangebracht ten behoeve van parkeren en laden en lossen. Bij realisatie van bebouwing en verharding worden enkele sloten deels gedempt. Om verlies van dit wateroppervlak te compenseren wordt voor ruim 9000 m² aan waterberging in het plangebied gerealiseerd. Een deel van deze watercompensatie (1800 m²) wordt uitgevoerd aan de oostzijde van het plangebied in de oksel van de Randweg en de Euroweg. Hiervoor wordt het daar aanwezig bos gekapt. Kap van dit bos en realisatie van de plannen ter plaatse zijn reeds getoetst

en beschreven en maken zodoende geen onderdeel uit van voorliggende toetsing¹. De resterende watercompensatie wordt gerealiseerd aan de westzijde van het plangebied. Naast genoemde watercompensatie worden verspreid in het plangebied houtopstanden aangeplant. Zie figuur 1.2 voor een overzicht van de voorgenomen ontwikkelingen.

Figuur 1.2 Beoogde ontwikkeling van gebouwen (donkergrijze arcering), watercompensatie (blauwe arcering) en aan te planten houtopstanden (cirkels) Bron: Condor Carpets.

1.3 Leeswijzer

Het kader waarbinnen de natuurtoets is uitgevoerd en de gebruikte methodiek zijn beschreven in hoofdstuk 2. Op basis van de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van te verwachten effecten op beschermde soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven of en zo ja welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen nodig zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen.

¹ Samsen (2017) Notitie Quickscan natuur bos Randweg x Euroweg, Hasselt. Kenmerk 17-244. 19 april 2017.

2. Toetsingskader en onderzoeksmethode

2.1 Wettelijk kader wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Staatsblad 2016) regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. In dit rapport gaan wij in op soortenbescherming. Bescherming van gebiedsbescherming en houtopstanden is conform opdracht niet meegenomen in de toetsing en rapportage. Voor de volledige wettekst verwijzen wij naar: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-01-01>. In onderstaand kader 2.1 geven we een samenvatting van de voor soorten relevante wetteksten.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming onderdeel soorten

Artikelen 3.1 tot en met 3.11 van de wet regelen de bescherming van soorten. De bescherming is opgedeeld in vijf categorieën met soorten:

- Vogels met jaarrond beschermde nesten;
- Overige vogels;
- Soorten van de Habitatrictlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I);
- Overige soorten die op nationaal niveau beschermd zijn en waarvoor provinciaal geen vrijstelling geldt;
- Overige soorten die op nationaal niveau beschermd zijn, maar waarvoor provinciaal wel een vrijstelling geldt.

Voor vogels geldt dat er twee categorieën zijn: de vogels met jaarrond beschermde nesten (o.a. Huismus, Gierzwaluw en Buizerd) en overige broedvogels. Vogels met jaarrond beschermde nesten hebben een strikte beschermingsstatus binnen de Wet natuurbescherming. Van overige broedvogels zijn hun nesten alleen tijdens de broedseizoenen beschermd (periode van nestbouw, eileg, broeden en voeren van de jongen op het nest).

Voor soorten van de Habitatrictlijn en de Verdragen van Bern en Bonn zijn in artikel 3.5 verboden vastgelegd (o.a. verboden om dieren te doden en voortplantings- of rustplaatsen te vernielen) en geldt een strikte beschermingsstatus. Soorten die op nationaal niveau beschermd zijn, kunnen ingedeeld worden in twee categorieën. Provincies mogen besluiten om bepaalde soorten vrij te stellen van bescherming in het kader van ruimtelijke ingrepen, beheer en onderhoud. In de meeste provincies geldt - onder andere voor ruimtelijke ontwikkelingen - een vrijstelling voor een selectie van zoogdieren en amfibieën. Voor de overige soorten gelden vergelijkbare verboden (zie artikel 3.10) als voor soorten van de Habitatrictlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en geldt eveneens een strikte beschermingsstatus.

2.2 Onderzoeksmethode

Om de aanwezige of te verwachten beschermde waarden binnen de invloedssfeer van de voorgenomen activiteiten in beeld te brengen is gestart met literatuuronderzoek. Hierbij is onderzocht of het plangebied binnen of nabij beschermde gebieden ligt en of beschermde soorten bekend zijn in en in de directe omgeving van het plangebied. Wij hebben gebruik gemaakt van NDFF² en provinciale kaartviewers (zie Geraadpleegde bronnen, hoofdstuk 4).

De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het veldbezoek dat op 9 mei 2017 is uitgevoerd. Het plangebied is onderzocht door een ecooloog van Ecogroen. Tijdens het veldbezoek

² Op de gegevens van de NDFF rusten auteursrechten.

is aandacht besteed aan beschermde soorten van de Wet natuurbescherming. Tijdens het veldonderzoek is specifiek beoordeeld of de sloten geschikt leefgebied vormen voor Grote modderkruiper en beschermde amfibieën. Het agrarisch gebied is onderzocht op aanwezigheid van broedvogels.

Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek en het veldbezoek is beoordeeld welke soorten (mogelijk) aanwezig zijn. Vervolgens is op basis van de geplande ingrepen bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten. Indien sprake is van negatieve effecten is advies gegeven over te nemen vervolgstappen.

3. Soortbescherming

3.1 Flora

In het plangebied zijn algemene plantensoorten van agrarisch grasland en oever- en sloot vegetatie aanwezig. Waargenomen soorten zijn onder andere Engels raaigras, Gewone paardenbloem, Madeliefje en Gestreepte witbol, Fluitenkruid, Pitrus, Liesgras, Ridderzuring en Koolzaad.

Er zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Gezien de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDFF 2017) worden deze ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora in het kader van de Wet natuurbescherming worden hier op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken niet nodig geacht.

3.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het leefgebied van de in artikel 3.5 (Habitatrichtlijn bijlage IV) beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 3.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foeragegebied voor vleermuizen. Foeragegebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Vanwege het ontbreken van bomen en bebouwing in het plangebied is aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten. Vervolgstappen voor verblijfplaatsen van vleermuizen is daarmee niet nodig.

Vliegroutes en foerageergebieden

Het plangebied is, vanwege het ontbreken van lijnvormige structuren als opgaande groenelementen, niet geschikt als (onderdeel van een) vliegroute voor vleermuizen. Om dezelfde reden is het plangebied marginaal geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De voorgenomen plannen geven dan ook geen aanleiding schade te veronderstellen aan onmisbare vliegroutes en belangrijk foerageergebied van vleermuizen. Vervolgstappen voor vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn dan ook niet aan de orde.

Overige zoogdieren

Bij overige zoogdieren wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën met een verschillende beschermingsregime (zie kader 2.1).

Soorten van Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn

Vaste verblijfplaatsen van zoogdieren die zijn opgenomen op Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn worden op basis van terreinkenmerken, het veldbezoek, en bekende verspreidingsgegevens uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (zonder provinciale vrijstelling)

Verblijfplaatsen van nationaal beschermde soorten zonder provinciale vrijstelling, zoals Eekhoorn, worden op basis van terreinkenmerken, het veldbezoek en bekende verspreidingsgegevens uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (met provinciale vrijstelling)

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten. Dit zijn onder andere Mol, Konijn, Haas en Huisspitsmuis. Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt in de provincie Overijssel automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

3.3 Broedvogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillende beschermingsregime (zie kader 2.1).

Broedvogels met jaarrond beschermde nesten

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet Natuurbescherming verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.2).

Kader 3.2 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied ontbreken jaarrond beschermde nestlocaties van broedvogels en zijn gezien het karakter van het plangebied ook niet te verwachten.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van weiland en sloten in het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten zoals Grutto, Kievit, Spreeuw, Graspieper, Wilde eend en Meekoet. Tijdens het veldbezoek is één alarmerende Grutto waargenomen.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en eind juli worden aangehouden als broedseizoen.

Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periodes tussen half februari - half maart en half juli - half november, adviseren we na te gaan of nog bewoonde nesten van de vroeg of laat in het seizoen broedende Houtduif aanwezig zijn binnen het plangebied.

3.4 Amfibieën

Bij amfibieën wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën met een verschillende beschermingsregime (zie kader 2.1).

Soorten van Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn

Voortplanting en overwintering van amfibieën die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn wordt op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF 2017) uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (zonder provinciale vrijstelling)

Voortplanting en overwintering van nationaal beschermde amfibieën zonder provinciale vrijstelling wordt op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens uitgesloten. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Nationaal beschermde soorten (met provinciale vrijstelling)

In het plangebied is voortplanting van nationaal beschermde amfibieën met provinciale vrijstelling te verwachten in de sloten. Het betreft algemene soorten zoals Kleine watersalamander, Gewone pad en Bruine kikker. Deze soorten zijn ook overwinterend te verwachten in de strooisellaag onder begroeiingen grenzend aan het plangebied.

Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren van vrijgestelde beschermde amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze amfibieën niet aan de orde is.

3.5 Vissen

Grote modderkruiper

Uit de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen van Grote modderkruiper bekend (NDFF 2017 en kader 3.3). Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat de sloten in het plangebied suboptimaal leefgebied vormen voor de soort (zie bijlage 1). De grotendeels verlande sloten bevatten een dikke sliblaag wat ze geschikt maakt als voortplantingsbiotoop (figuur 3.1). De parallel sloot langs de N331 is relatief diep en wordt mogelijk gebruikt voor overwintering door de soort. Op basis van deze biotoopbeoordeling en bekende verspreidingsgegevens kan het voorkomen van Grote modderkruiper in de sloten in het plangebied niet uitgesloten worden.

Bij het dempen van de sloten wordt suboptimaal leefgebied van de soort verwijderd. Mogelijk worden exemplaren Grote modderkruiper hierbij geschaad. Negatieve effecten op Grote modderkruiper zijn zodoende op voorhand niet uit te sluiten. Aanvullend onderzoek is nodig om de verspreiding van Grote modderkruiper in en direct grenzend aan het plangebied in kaart te brengen. Bij aanwezigheid van de soort is het aanvragen van een ontheffing onder de Wet natuurbescherming nodig en dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden als realisatie van geschikt leefgebied en werken buiten de meest kwetsbare periode.

Kader 3.3 Grote modderkruiper

Grote modderkruiper is een soort die voorkomt in sloten, beken, rivierarmen en meren. De ideale habitat ligt in stilstaande en langzaam stromende wateren. Het is een lastig vast te stellen soort omdat deze vaak in lage dichtheden voorkomt en zich diep in de modder kan ophouden (RVO 2014).

Figuur 3.1 Sloot binnen de uitbreidingslocatie in Hasselt: suboptimaal leefgebied voor Grote modderkruiper; verlande sloot met dikke sliblaag

Overige vissen

Overige beschermde vissen worden op basis van verspreidingsgegevens en geschiktheid van het plangebied niet verwacht. Vervolgstappen voor overige vissen zijn daarom niet aan de orde.

3.6 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens wordt in het projectgebied geen voortplanting of vaste verblijfplaatsen verwacht van overige beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor overige soortgroepen (reptielen en ongewervelden).

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van EZ (2015). Besluit van de Minister van Economische zaken van 15 oktober 2015, DGAN-PDJNG / 15129301, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

RVO (2014). Soortenstandaard Grote modderkruiper, versie 2.0, december 2014. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Staatsblad van het koninkrijk der Nederlanden (2016). Jaargang 2016, Nr. 34. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming).

Internet

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)

Ministerie van EZ (2016). (<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/inhoud/nieuwe-natuurwet>)

NDFF Uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Geraadpleegd 8 mei 2017.

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

Bijlage 1 – Grote modderkruiper

